Сумський державний педагогічний університет
імені А. С. Макаренка

Навчально-науковий інститут
педагогіки і психології

Кафедра психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Навчально- наукового
інституту педагогіки і психології
проф. _____ Світлана КОНДРАТЮК
«28» серпня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія освіти

галузь знань А Освіта
(шифр і назва галузі знань)
спеціальність А4 Середня освіта (Географія)
(шифр і назва)
освітньо-професійна програма
Середня освіта (Географія. Біологія і здоров`я людини)
другого (магістерського) рівня вищої освіти
(назва)
Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією
НН інституту педагогіки і психології
«28» серпня 2025 р.
Голова: _____ Юлія БОНДАРЕНКО
д. пед. наук, професор

Суми – 2025

Розробники:

Пухно С. В. – к. психол. н, доцент, доцент кафедри психології

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри психології.
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 р.

Завідувач кафедри _____ Кузікова С. Б.,
д.психол.н., професор

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Освітній ступінь</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="4">Кількість кредитів – 3</td><td rowspan="15">Магістр</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td rowspan="11">Загальна кількість годин – 90</td><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>14 год.</td><td>4 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>14 год.</td><td>4 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>–</td><td>–</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>60 год.</td><td>82 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Консультації:</td></tr>
<tr><td>2 год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
</table>

1. Мета вивчення навчальної дисципліни «Психологія освіти»

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія освіти» є:

– сформувати у студентів знання про сутність та закономірності психічного розвитку людини в процесі засвоєння соціально-історичного досвіду та про психологічні особливості процесу навчання та виховання як цілеспрямованого керування цією діяльністю;

– сформувати у студентів цілісні знання про психологічні аспекти педагогічної діяльності в сучасних освітніх установах;

– формувати у студентів компетентності щодо визначення продуктивності освітнього процесу і оптимальності умов досягнення високих результатів у професійній діяльності.

2. Передумови для вивчення дисципліни «Психологія освіти»

Передумовою вивчення навчальної дисципліни «Психологія освіти» є вивчення навчальних дисциплін «Психологія», «Педагогіка», методики викладання конкретних дисциплін, проходження виробничої педагогічної практики.

Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни «Психологія освіти» передбачає набуття студентами таких компетентностей:

Інтегральна компетентність	**ІК-1.** Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в освітній галузі, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук у предметних галузях географії, біології та здоров'я людини, проведення наукового дослідження, готовність до інноваційної діяльності, що характеризується комплексністю та різноманітністю педагогічних умов організації навчального процесу в старшій / профільній ланці закладу загальної середньої освіти
Загальні компетентності	**ЗК 1.** Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини, формування готовності обстоювати права й свободи українського народу. **ЗК 2.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та

	синтезу, розуміння важливості розвитку мислення й пошанування істини, до застосування знань у практичних ситуаціях. **ЗК 3.** Здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватись принципів тайм-менеджменту. **ЗК 4.** Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності, до розробки та презентації освітніх проєктів, до мотивування людей щодо досягнення спільної мети. **ЗК 5.** Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу нетерпимості до корупції, принципів академічної доброчесності у взаємодії учасників освітнього процесу та організації всіх видів навчальної, дослідницької діяльності. **ЗК 6.** Здатність до здійснення науково-педагогічних досліджень, прогнозування та презентації їх результатів, до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості. **ЗК 7.** Здатність грамотно використовувати державну мову у професійній, дослідницькій діяльності, чітко й аргументовано висловлювати свої думки, міркування, почуття; використовувати іноземну мову для одержання й оцінювання інформації в професійній, інноваційній діяльності. **ЗК 8.** Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, продуктивного спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, до толерантного сприймання різноманітних думок, ідей. **ЗК 9.** Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.
Професійні компетентності спеціальності (ПК)	**ПК 1.** Мовно-комунікативна компетентність як здатність: забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою; формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів в умовах реалізації концепції Нова українська школа, використовувати знання іноземної мови в професійній,

	інноваційній діяльності. **ПК 6.** Психологічна компетентність як здатність: визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній емоційний стан; використовувати стратегії роботи, які сприяють розвитку позитивної самооцінки учнів, я-ідентичності; формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність; формувати спільноту учнів, у якій поважають і враховують права кожного. **ПК 7.** Емоційно-етична компетентність як здатність: усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; усвідомлювати та поціновувати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі. **ПК 8.** Компетентність педагогічного партнерства як здатність: до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі з географії, біології та основ здоров’я; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства. **ПК 9.** Інклюзивна компетентність як здатність: створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами; забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного здобувача освіти залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів. **ПК 11.** Проєктувально-прогностична компетентність як здатність: проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів; прогнозувати результати освітнього процесу; планувати освітній процес. **ПК 12.** Організаційна компетентність як здатність: організовувати процес навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти; організовувати різні види і форми навчально-пізнавальної, дослідницької діяльності учнів, презентувати досягнені результати; здатність організовувати осередки навчання, виховання й розвитку учнів. **ПК 13.** Оцінювально-аналітична компетентність як здатність: здійснювати моніторинг та оцінювання результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; аналізувати результати

	навчання; забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів. **ПК 14.** Здатність до навчання впродовж життя як здатність: здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з колегами на засадах партнерства та підтримки, дотримуючись принципів професійної етики. **ПК. 15.** Інноваційна компетентність як здатність: застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувані різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

3. Результати навчання за дисципліною «Психологія освіти»

Знання	**ПРЗ 3**	Знати методологію наукового пізнання та формування наукової, зокрема географічної картини світу; еволюційні та екологічні закони та принципи, методи та методики проведення науково-педагогічних досліджень
	ПРЗ 6	Знати та аналізувати методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; форми організації освітнього процесу; види і форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти з географії, біології та основ здоров'я, вимоги до професійного розвитку вчителя, його форми й види.
	ПРЗ 9	Знати основні принципи побудови безпечного освітнього середовища, правила і рекомендації зі здоров'язбереження; принципи побудови конструктивної й безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу
	ПРЗ 10	Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної недоброчесності, правила використання об'єктів авторського права на рівні необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки як в академічній спільноті, так і подальшій педагогічній діяльності.

Уміння	**ПРУ 1**	Уміти використовувати власну систему знань щодо психолого-педагогічних особливостей різних груп учнів в ході планування, організації та здійснення навчання географії та біології в закладах загальної середньої освіти (на рівні старшої / профільної школи).
	ПРУ 3	Уміти використовувати знання та методи екології біологічних систем, еволюційні закони, принципи функціонування природних та суспільних процесів, використовувати раціональні прийоми розумових дій.
	ПРУ 4	Уміти доцільно підбирати, адаптувати та використовувати традиційні та інноваційні підходи до організації освітнього процесу, методи і прийоми, технології навчання, форми організації навчальних занять, форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів з метою створення творчого освітнього середовища в умовах впровадження концепції Нова українська школа та згідно цілей сталого розвитку.
	ПРУ 7	Обирати, вдосконалювати, створювати та застосовувати відповідне доцільне методичне і дидактичне забезпечення освітнього процесу; знаходити, переусвідомлювати, доповнювати з різних джерел теоретичні відомості щодо особливостей змістових ліній шкільних курсів географії та біології, грамотно структурувати і подавати відповідний навчальний матеріал доцільно використовувати інформаційно-цифрові технології для підтримки навчально-пізнавального процесу
	ПРУ 9	Уміти формувати й підтримувати інтерес учнів, належний рівень їх мотивації до навчання географії, біології та основ здоров’я в умовах впровадження концепції Нова українська школа; формувати спільноту учнів, у якій поважають і враховують права кожного.
	ПРУ 10	Уміти виявляти та вирішувати проблеми в професійній діяльності, ефективно планувати, організовувати різні форми позакласної роботи з географії та біології, зокрема дослідницького характеру; застосовувати різноманітні підходи підготовки учнів до участі в олімпіадах, конкурсах з географії та біології, популяризувати їх як науки.

	ПРУ 11	Уміти планувати та проводити науково-педагогічні дослідження, відшуковувати інформацію у різноманітних джерелах, аналізувати, систематизувати, критично узагальнювати; готувати оцінювати, доповіді, презентації, брати участь у дискусії.
	ПРУ 12	Уміти грамотно використовувати державну мову в процесі професійної, наукової діяльності, чітко та аргументовано висловлювати свої думки, міркування, почуття, застосовувати прийоми та методи збагачення мови в контексті Комунікація використання географічної та біологічної термінології, включаючи назви на географічних картах
Комунікація	**ПРК 2**	Здатність ефективно комунікувати, використовуючи вербальні та невербальні прийоми впливу на учнів, для досягнення навчальних цілей та цілей сталого розвику, організовувати ефективну комунікацію, взаємодію та рефлексію учнів у процесі навчання географії, біології, біології та здоров'я людини.
	ПРК 3	Здатність до продуктивного міжособистісного спілкування, ефективної взаємодії в команді у професійному колективі та з представниками інших професійних груп та батьками; здатність займати лідерську позицію в ході співпраці у команді, вести діалог, брати участь у дискусіях щодо вирішення професійних, наукових проблем, базуючись на принципах етики.
Автономія і відповідальність	**ПРА 1**	Мати сформовану мотивацію до здійснення професійної діяльності, бути готовим сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватися принципів етики вчителя, академічної доброчесності, тайм-менеджменту.
	ПРА 2	Бути готовим організовувати освітній процес, ґрунтуючись на основних нормативно-правових актах, санітарно-гігієнічних правилах, правилах і рекомендаціях зі здоров’язбереження молоді; відповідально ставитися до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів в освітньому процесі та позаурочній діяльності
	ПРА 3	Здатність продовжувати навчання протягом життя зі значним ступенем автономії, планувати процес самонавчання та самовдосконалення в контексті неперервної фахової підготовки, використовуючи

		способи збереження як фізичного так і психічного здоров'я, запобігаючи професійному вигоранню.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	«Відмінно» – навчальна діяльність високої якості та відповідає всім вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без пробілів, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані на високому рівні, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їх виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
B	«Дуже добре» – навчальна діяльність високої якості та відповідає всім основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без пробілів, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
C	«Добре» – навчальна діяльність якісна та відповідає більшості вимог, теоретичний зміст курсу освоєно повністю, без суттєвих пробілів, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, всі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
Д	«Задовільно» – навчальна діяльність якісна та відповідає основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно частково, але пробіли не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі види завдань виконані з помилками

E	«Посередньо» – навчальна діяльність слабка та не відповідає більшості вимог, теоретичний зміст курсу освоєно частково, наявні деякі пробіли, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато навчальних завдань, що передбачені програмою навчання, не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального
FX	«Незадовільно» (з можливістю перездачі) – навчальна діяльність низької якості та не відповідає основним вимогам, теоретичний зміст курсу освоєно частково, наявні суттєві пробіли, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконано, або якість їх виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості оволодіння навчальною дисципліною.
F	«Незадовільно» (без можливості перездачі) – навчальна діяльність низької якості та не відповідає вимогам, теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не призведе до будь-якого значимого підвищення якості оволодіння навчальною дисципліною

Розподіл балів, які отримують студенти (ДФН)

Залік

Поточний контроль										КЗ	Сума	Загальна сума
Розділ 1		Розділ 2				Розділ 3		Розділ 4				
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10			
5	5	5	5	10	10	10	10	5	5		70	100
Контроль самостійної роботи												
1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	20	30	

Т1, Т2 ... Т15 – теми розділів; К1... К3 – контрольні заходи

Розподіл балів, які отримують студенти (ЗФН)

Залік

Поточний контроль										КЗ	Сума	Загальна сума
Розділ 1		Розділ 2				Розділ 3		Розділ 4				
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10			
				5	5		5	5		20	40	100
Контроль самостійної роботи												
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		60	

Т1, Т2 ... Т15 – теми розділів; К1... К3 – контрольні заходи

Згідно з Положенням «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка», ухвалене рішенням вченої ради університету (протокол № 9 від 24.04.2025 р.), перезарахуванню можуть підлягати результати навчання отримані шляхом неформальної та/або інформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню, які передбачені робочою програмою даної навчальної дисципліни. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Політика дисципліни

Вивчення дисципліни передбачає дотримання положень Кодексу академічної доброчесності СумДПУ імені А.С. Макаренка, затвердженого наказом № 420 від 30 вересня 2019 р.

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення Кодексу академічної доброчесності [Кодекс академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка Режим доступу:

https://sspu.edu.ua/images/2019/manual/kodeks_akademichnoyi_dobrochesnosti_6c82c.pdf].

Окреслимо його основні складові. Складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб. Надавати для оцінювання лише результати власної роботи. Не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити Ваші результати чи погіршити/ покращити результати інших студентів. Не публікувати відповіді на питання, що використовуються в рамках курсу для оцінювання знань студентів.

Академічна доброчесність.

У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти робота оцінюється на мінімальний бал.

5. Шкала оцінювання підсумкового контролю: національна та ECTS

За шкалою ЕКТС	За 100-бальною шкалою	За національною шкалою (форма контролю – іспит, диф. залік)	Пояснення
A	90 - 100	відмінно	Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок.
B	82 - 89	добре	Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками.
C	74 - 81	добре	Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані правильно з незначною кількістю суттєвих помилок.
D	64 - 73	задовільно	Кредити зараховано. Контрольні заходи виконані нижче

			середнього рівня, але зі значною кількістю помилок
E	60 - 63	задовільно	Кредити зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.
Fx	35 - 59	незадовільно з можливістю повторного складання	Кредити не зараховано. Здобувачу надається можливість скласти визначені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки.
F	1 - 34	незадовільно з повторним вивченням курсу	Кредити не зараховано. Здобувач повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни

6. Засоби діагностики результатів навчання

Для поточного контролю використовуються форми: усні опитування; обговорення теоретичних питань; проведення психодіагностичних методик, оброблення та аналіз їхніх результатів; виконання, обговорення та оцінювання практичних завдань; обговорення студентами виконаних індивідуальних навчально-дослідних завдань (у вигляді письмової роботи);. Результати самостійної роботи контролюються з використанням технології дистанційного навчання.

Семестровий контроль – залік. Для підсумкового контролю знань у формі заліку використовується підсумкове тестування.

Методи, методики та технології: активні та інтерактивні методи навчання; технології дистанційного навчання.

6. Програма навчальної дисципліни «Психологія освіти»

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ І. Методологічний вступ до психології освіти

Тема 1. Загальна характеристика психології освіти. Аналіз понять «психологія», «освіта», «психологія освіти». Психологія, її сутність та зміст. Освіта, її сутність та зміст. Психологія освіти як галузь психологічного знання. Об'єкт, предмет, функції та завдання психології освіти. Структура психології освіти. Місце психології освіти в системі психологічних знань. Зв'язок психології освіти з іншими галузями психології і педагогікою. Роль психології освіти в житті суспільства, у професійній підготовці педагогів.

Тема 2. Історія і методологія психології освіти. Історія психології освіти. Методологічні завдання, підходи та принципи психології освіти. Методи психології освіти. Класифікація методів. Характеристика групи емпіричних методів: спостереження, експеримент, інтерв'ю, анкетування, психодіагностичні методи. Використання тестів в дослідженнях з психології освіти.

Розділ ІІ. Психологічна характеристика освітнього процесу: психологія навчально-виховної та педагогічної діяльності

Тема 3. Психологія навчальної діяльності в закладах освіти: психологічні засади процесу навчання. Психологічна характеристика понять: учіння, научіння, навчальна діяльність, навчання. Психологія навчальної діяльності. Психологічна специфіка навчання дітей у закладі дошкільної освіти. Психологія навчальної діяльності у закладах загальної середньої освіти. Позашкільна освіта: психологія навчальної діяльності за різними напрямами позашкільної освіти. Психологія навчальної діяльності у закладах професійно-технічної освіти. Психологія навчальної діяльності у закладах вищої освіти. Освіта дорослих. Психологія навчальної діяльності у закладах післядипломної освіти.

Тема 4. Психологічні засади процесу виховання, самовиховання, та перевиховання. Психологічна характеристика процесу виховання. Роль виховання в процесі формування мотивів і форм поведінки дитини. Закономірності та принципи виховання дошкільників. Дитячий колектив та його виховні можливості. Виховання в сім'ї. Типологія сучасних сімей. Порушення сімейного виховання. Стиль сімейного виховання та його вплив на розвиток дитини. Психологічні проблеми самовиховання. Співвідношення навчання, виховання і самовиховання. Специфіка виховання у кризові періоди життя дитини.

Тема 5. Психологічні основи педагогічних технологій. Поняття «педагогічна технологія». Класифікація педагогічних технологій. Стислий аналіз основних педагогічних технологій. Сучасні технології управління освітнім процесом. ІКТ технології. Активізація та інтенсифікація навчальної діяльності учнів. Проблемні методи навчання. Психолого-педагогічна сутність інтерактивних методів навчання. Сутність та психолого-педагогічна ефективність використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі. Психологічна сутність проектного навчання. Гуманістично та особистісно зорієнтовані технології (особистісно-зорієнтоване розвивальне навчання). Технології вільної освіти та природо-відповідні технології.

Тема 6. Психологія педагогічної діяльності. Загальна характеристика педагогічної діяльності. Психологічна структура педагогічної діяльності. Компоненти педагогічної діяльності. Психологічна характеристика суб'єктів педагогічної діяльності. Професійна культура та компетентність педагога. Практична готовність педагога до професійної діяльності. Педагогічна майстерність. Стилі педагогічної діяльності. Поняття індивідуального стилю педагогічної діяльності. Психологічний аналіз педагогічного спілкування. Конфлікт у педагогічному спілкуванні. Педагогічний колектив як умова ефективності праці вчителя. Психологічний клімат в колективі. Стрес в професійній діяльності. Професійні деформації особистості. Поняття успіху в професійній діяльності. Динаміка професійного успіху. Специфіка підготовки майбутнього викладача до роботи з дорослими.

Розділ ІІІ. Психологічна характеристика суб'єктів освітнього процесу

Тема 7. Психологія здобувачів освіти. Психологічні особливості здобувачів дошкільної освіти: загальні закономірності психічного розвитку дитини у дошкільні роки. Критерії психічного розвитку дітей від народження до шести років. Основні психологічні проблеми дошкільників. Соціально-психологічна адаптація дошкільників. Причини та наслідки дезадаптації дітей дошкільного віку. Основні форми роботи психолога з дезадаптованими дітьми.

Вікові психологічні особливості здобувачів освіти закладу загальної середньої освіти. Психологія молодшого школяра. Психологічна готовність дитини до школи. Адаптація дитини до навчання в школі та мотивація навчання. Чинники адаптації. Поняття дезадаптації. Мотивація навчання. Тривожність, агресивність та страхи молодших школярів. Довільність поведінки в молодшому шкільному віці. Педагогічна занедбаність дитини: сутність та характеристика поняття.

Психологічні труднощі підліткового віку. Особливості емоційної та мотиваційної сфери підлітків. Особливості дезадаптації в підлітковому віці. Девіантна поведінка підлітків. Класифікацію видів девіантної поведінки.

Психологічні особливості юнацтва. Студентство як соціально-вікова група. Професійно-орієнтоване навчання як провідний вид діяльності в юнацькому віці. Формування професійної спрямованості особистості студента. Формування професійних та особистісних якостей майбутнього фахівця. Соціально-психологічні особливості студентської групи. Проблема лідерства. Соціально-психологічний клімат у групі та його вплив на її працездатність.

Психологічні особливості здобувачів професійно-технічної освіти. Вибір професії. Класифікація професій. Психологічні особливості взаємодії суб'єктів професійної діяльності. Психологічні особливості діяльності фахівця певного типу професії. Професійно важливі якості фахівця. Соціально-психологічні умови ефективної навчальної діяльності.

Психологічні особливості освіти дорослих. Дорослість як базова категорія андрагогіки. Розбіжності в поглядах на встановлення меж періодів

дорослості. Періодизація стадій дорослості.

Тема 8. Психологія педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти. Психологічні особливості особистості вихователя закладу дошкільної освіти, вчителя закладу загальної середньої освіту, педагога. Психологічна культура педагога. Професійно-значущі якості сучасного педагога. Професійна та психологічна готовність педагога до навчання дітей з особливими освітніми потребами. Професіограма педагога. Структурно-ієрархічна модель особистості вчителя. Професійний розвиток педагога. Явище емоційного вигорання у педагогічній діяльності: сутність, фази, профілактика. Поняття про професійну деформацію особистості. Прояви професійної деформації педагога. Поняття «ментальне здоров'я», характеристики, чинники, що впливають на метальне здоров'я особистості, можливості підтримки ментального здоров'я.

Розділ IV. Психологія безпечного освітнього середовища.

Тема 9. Психологічна безпека освітнього середовища. Психологічна характеристика безпеки освітнього середовища. Психологічні чинники безпечного освітнього середовища, їх характеристика. Захищеність в освітньому середовищі. Комфортність в освітньому середовищі. Психотравмуючі ситуацій у навчальному процесі закладу освіти; конфлікти у стосунках «вчитель – учень», «учень – учень», «учень – батьки», тощо; проблема адаптації; атмосфера конкуренції між однолітками; надмірна вимогливість педагогів, тощо. Протидія булінгу в закладах освіти. «Академічна доброчесність». Показники дотримання академічної доброчесності викладачами та здобувачами освіти. Форми відповідальності за порушення безпеки освітнього середовища та норм академічної доброчесності учасниками освітнього процесу у ЗВО.

Тема 10. Психологія безпечного освітнього простору в умовах спеціально організованого навчання, інклюзії. Інклюзія. Соціальна інклюзія. Інклюзія в освіті. Діти з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта: мета, завдання, функції, принципи. Основні принципи інклюзивного навчання. Команда супроводу. Основні напрямки супроводу. Умови адаптації дитини до освітнього середовища. Психологічні умови безпечного інклюзивного навчання учнів. Індивідуальна програма розвитку (ІПР) дитини: індивідуальний курикулум. Психологія диференційованого викладання. Ознаки небажаної поведінки. Ресурсна кімната. Психологічні рекомендації із супроводу та взаємодії з дитиною з особливими освітніми потребами.

6.1. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Денна форма		Заочна форма	
	усього	у тому числі	усього	у тому числі

		лекції	практичні	консультації	самостійна робота		лекції	практичні	консультації	самостійна робота
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ І. Методологічний вступ до психології освіти										
Тема 1. Загальна характеристика психології освіти	8	1	1		6	8				8
Тема 2. Історія і методологія психології освіти.	8	1	1		6	8				8
Разом за розділом І.	16	2	2		12	16				16
Розділ ІІ. Психологічна характеристика освітнього процесу: психологія навчально-виховної та педагогічної діяльності										
Тема 3. Психологія навчальної діяльності в закладах освіти: психологічні засади процесу навчання.	8	1	1		6	9	1			8
Тема 4. Психологічні засади процесу виховання, самовиховання, та перевиховання.	8	1	1		6	8				8
Тема 5. Психологічні основи педагогічних технологій.	10	2	2		6	10	1	1		8
Тема 6. Психологія педагогічної діяльності.	10	2	2		6	9		1		8
Разом за розділом ІІ.	36	6	6		24	26	2	2		32
Розділ ІІІ. Психологічна характеристика суб’єктів освітнього процесу										
Тема 7. Психологія здобувачів освіти.	10	2	2		6	8				8
Тема 8. Психологія педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти.	10	2	2		6	10	1	1		8

Разом за розділом ІІІ	20	4	4		12	18	1	1		16
Розділ IV. Психологія безпечного освітнього середовища										
Тема 9. Психологічна безпека освітнього середовища.	8	1	1		6	10	1	1		9
Тема 10. Психологія безпечного освітнього простору в умовах спеціально організованого навчання, інклюзії.	8	1	1		6	8				9
Разом за розділом IV.	16	2	2	2	12	18	1	1		18
Усього годин	90	14	14	2	60	90	4	4		82

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
РОЗДІЛ І. Методологічний вступ до психології освіти			
1	Тема 1. Загальна характеристика психології освіти	1	
2	Тема 2**.** Історія і методологія психології освіти.	1	
Розділ ІІ. Психологічна характеристика освітного процесу: психологія навчально-виховної та педагогічної діяльності			
3	Тема 3. Психологія навчальної діяльності в закладах освіти: психологічні засади процесу навчання.	1	1
4	Тема 4. Психологічні засади процесу виховання, самовиховання, та перевиховання.	1	
5	Тема 5. Психологічні основи педагогічних технологій.	2	1
6	Тема 6. Психологія педагогічної діяльності.	2	
Розділ ІІІ. Психологічна характеристика суб'єктів освітнього процесу			
7	Тема 7. Психологія здобувачів освіти.	2	
8	Тема 8. Психологія педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти.	2	1
Розділ IV. Психологія безпечного освітнього середовища			
9	Тема 9. Психологічна безпека освітнього середовища.	1	1
10	Тема 10. Психологія безпечного освітнього простору в умовах спеціально організованого навчання, інклюзії.	1	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
Розділ І. Методологічний вступ до психології освіти			
1	Тема 1. Загальна характеристика психології освіти	1	
2	Тема 2. Історія і методологія психології освіти.	1	
Розділ ІІ. Психологічна характеристика освітнього процесу: психологія навчально-виховної та педагогічної діяльності			
3	Тема 3. Психологія навчальної діяльності в закладах освіти: психологічні засади процесу навчання.	1	
4	Тема 4. Психологічні засади процесу виховання, самовиховання та перевиховання.	1	
5	Тема 5. Психологічні основи педагогічних технологій.	2	1
6	Тема 6. Психологія педагогічної діяльності.	2	1
Розділ ІІІ. Психологічна характеристика суб'єктів освітнього процесу			
7	Тема 7. Психологія здобувачів освіти.	2	
8	Тема 8. Психологія педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів освіти.	2	1
Розділ ІV. Психологія безпечного освітнього середовища			
9	Тема 9. Психологічна безпека освітнього середовища.	1	1
10	Тема 10. Психологія безпечного освітнього простору в умовах спеціально організованого навчання, інклюзії.	1	

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Виноградова В. Є., Юрченко В. І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: навч. посіб. / В. Є. Виноградова, В. І. Юрченко. 2-е вид. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2020. 296 с. Режим доступу: https://lira-k.com.ua/preview/12630.pdf
2. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія : навчальний посібник / В. М. Поліщук. – 4-те вид., стер. – Суми : Університетська книга, 2019. 352 с. / [електронний ресурс] Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/29700/1/V_Polishchuk_WPP_IL.pdf
3. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. – К.: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. 300 с. Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/inkluzyvne-navchannya/posibniki/inklyuziyavnz.pdf
4. Теорія і практика інклюзивної освіти [навчально-методичний посібник] / Упорядник Бондар К. М. [2-ге вид., доп.]. Проект «Підтримка інклюзивної освіти у м. Кривий Ріг», 2019. 170 с. Режим

доступу: http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/123456789/3544/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D1%96%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%20%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8%20%20-%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D1%8F%D1%8F.pdf

5. Токарева Н. М. Шамне А. В. Вікова і педагогічна психологія : підручник [для студентів вищих навчальних закладів]. Київ, 2017. Режим доступу: http://dglib.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/4347
6. Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Львів: «Новий світ – 2000», 2019. 264 с. Режим доступу: http://navigator.rv.ua/wp-content/uploads/2019/10/Osnovy-inklyuzyvnoyi-pedagogyky-OK-2019.pdf

Додаткові

1. Грень Л. М. Сучасна освіта України: державно управлінський аспект: монографія / Л. М. Грень, С. А. Вавренюк, П. І. Алієва. Харків: Видавництво Іванченка І. С., 2021. 238 с. Режим доступу: https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/f51181f7-d105-45d9-84f6-6ec105d28821/content
2. Євтух М. Б. Педагогічна психологія: Підручник / М.Б. Євтух, Е.В. Лузік, Н.В. Ладогубець, Т.В. Ільїна. К.: Кондор-Видавництво, 2015. 420 с.
3. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. Х.: Вид. група «Основа», 2009. 176 с. Режим доступу: https://archive.org/details/navenciclop/page/18/mode/2up
4. Карпенко Є. Вікова та педагогічна психологія: Актуальні студії сучасних українських учених: навч. посібник. Дрогобич: Посвіт, 2014. 152 с. http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/348/1/Карпенко%20Є.%20вікова.pdf
4. Колупаєва А. А., Таранченко О. М. «Інклюзивна освіта: від основ до практики»: [монографія]. К. : ТОВ «АТОПОЛ», 2016. 152 с. Режим доступу: https://lib.iitta.gov.ua/719179/1/%D0%86%D0%BD%D0%BA%D0%BB%D1%8E%D0%B7%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0_%D0%B2%D1%96%D0%B4%20%D0%BE%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8.pdf
5. Кокун О. М. Психологія професійного становлення сучасного фахівця: Монографія. К.: ДП «Інформ.-аналіт. Агенство», 2012. 200 с.

http://lib.iitta.gov.ua/1651/1/Кокун_Моногр_12.pdf
6. Лук'янова Л. Б., Аніщенко О. В. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник / Авт.-упор. Лук'янова Л.Б., Аніщенко О.В. К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. 108 с.
7. Мельник І. С. Педагогічна психологія: дошкільний вік. Навчальний посібник для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта». К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2013. – 128 с. Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27941/1/I_Melnyk_PP_posibnuk_2013.pdf
8. Психологічна безпека особистості: міжнародна колективна монографія / за заг. ред. І. В. Волженцевої. Переяслав (Київ. обл.), 2020. 550 с.
9. Психологія стресу: підручник / Л. Б. Наугольник. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. 324 с. / [електронний ресурс] Режим доступу: https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/%D0%9D%D0%B0%D1%83%D0%B3%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F_%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%83.pdf
10. Психолого-педагогічні технології відбору учнівської молоді до вищих навчальних закладів педагогічного профілю: монографія / [Єгорова Є. В, Заєць І. В., Ігнатович О. М., Кобченко В. І., Литвинова Н. І., Марченко І. Б., Мерзлякова О. Л., Синявський В. В., Шевенко А. М., Татаурова-Осика Г. П., за ред. О. М. Ігнатович]. К.: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України, 2016. 487 с. Режим доступу: http://ipood.com.ua/e-library/psihologo-pedagogichni-tehnologi-vidboru-uchnivsko-molodi-do-vnz-pedagogichnogo-profilyu
11. Практикум з психології : психодіагностичні методики для самопізнання / упорядник Періг І.М. Тернопіль : СМП «Тайп», 2017. 116 с. Режим доступу: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/22515/1/%D0%9F%D1%80%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83%D0%BC%20%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%202017.pdf
12. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. / Андрєєнкова В. Л., Мельничук В. О., Калашник О. А. К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 132 с. Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/protidia-bulingu/2019-11-25-protydiy-bullingy.pdf
13. Пухно С.В. Особливості формування професійної компетентності майбутніх вчителів в умовах дистанційного навчання. *Науковий журнал «Інноваційна педагогіка»*. Випуск 56. Том 2. 2023. С. 111-116. Режим доступу: http://innovpedagogy.od.ua/archives/2023/56/part_2/56-2_2023.pdf
14. Пухно С.В. Формування конфліктологічної компетентності як

складової конфліктологічної культури здобувачів вищої освіти - майбутніх вчителів під час вивчення дисципліни "Психологія" і "Психологія освіти" в умовах дистанційного навчання. *Актуальні питання природничо-математичної освіти*. Випуск 2 (22). 2023. С. 134 – 142.
DOI 10.5281/zenodo.10214768
Режим доступу: https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/06/appmo_222_2023_478df.pdf

15. Пухно С.В., Щербак Т.І. Емоційна стійкість як складова емоційно-етичної компетентності майбутніх вчителів. *Актуальні питання природничо-математичної освіти*. Випуск 20. 2022. С. 136-144. Режим доступу: https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/02/aktualni-pytannya-pryr.-mat.osvity_220_2022.pdf
16. Рекомендації студентам щодо активного навчання в умовах онлайн-освіти: навч.-метод. посіб. / Базиленко А. К., Іванова І. Б., Кириленко В. Г., Кондукоцова Н. В. К.: Університет «Україна», 2020. 85 с. Режим доступу: https://vo.uu.edu.ua/pluginfile.php/443948/mod_resource/content/1/%D0%A0%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97%20%D1%81%D1%82%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B0%D0%BC%20%D1%89%D0%BE%D0%B4%D0%BE%20%D0%B0%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%B2%20%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85%20%D0%BE%D0%BD%D0%BB%D0%B0%D0%B9%D0%BD-%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8.pdf
17. Столярчук О. А. Психологія сучасної сім'ї : навч. посіб. / О. А. Столярчук. – Кременчук: ПП Щербатих О. В., 2015. – 136 с. / [електронний ресурс]. Режим доступу: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/19502/1/O_Stoliarchuk_PSS_IL.pdf
15. Сучасні соціальні технології в освіті : Колективна монографія / [[кол.авт.] за заг. ред. Наталії Сейко]. – Житомир : Вид. О.О. Євенок, 2018. 332 с. Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/32727/1/%D0%96%D0%94%D0%A3%20%D0%BC%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F%20%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0%20%D0%905.pdf
18. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посіб. / за заг. ред. Цюман Т. П. К., 2018. 56 с. Режим доступу: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/protidia-bulingu/21kbos.pdf
19. Development of the theory of educational motivation in different age periods. Liudmyla Martyniuk, Svitlana Pukhno, Vadym Lukianykhin, Nataliia Goretska, Oleh Hutchenko, Svitlana Lypka. *IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security*, VOL.22 №9, September 2022. Pp. 427-432. Режим доступу: http://paper.ijcsns.org/07_book/202209/20220955.pdf

20. Investigación y gestión de iniciativas innovadoras en educación: aspecto metodológico /Veronika Odarchenko, Svitlana Pukhno, Ihor Bondar, Iryna Skomorovska, Victoria Ulyanova. *Interacción Y Perspectiva*, *14*(3), Octubre-diciembre 2024. Pp. 758-773. DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.11156174 Режим доступу: https://www.produccioncientificaluz.org/index.php/interaccion/article/view/42041.

Інформаційні ресурси

1. Закон Україну «Про освіту». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text
2. Закон Україну «Про вищу освіту». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text
3. Закон Україну «Про загальну середню освіту». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text
4. Закон Україну «Про позашкільну освіту». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text
5. Закон Україну «Про професійно-технічну освіту». Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/103/98-%D0%B2%D1%80#Text
6. Державний стандарт базової середньої освіти.
7. Концепція «Нової української школи». Режим доступу: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf
8. Професійний стандарт вчителя закладу загальної середньої освіти. Режим доступу: https://docs.google.com/viewer?docex=1&url=https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf
9. ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» https://kubg.edu.ua/images/stories/podii/2017/06_21_posylannia/dstu_8302.pdf

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Нормативні документи МОН України.
2. Посібники та підручники з психології.
3. Словники та енциклопедії з психології.
4. Мультимедійні презентації.
5. Зображувальна наочність: схеми, таблиці.
6. Елементи дистанційного навчання.
7. Роздатковий матеріал з психодіагностичних методик.